

D • N

4/3 1954

Rutindebatt med små ljuspunkter

En rutinmässig debatt då och då med redogörelser för regeringens åtgärder kan vara på sin plats, förklarade utrikesministern för några veckor sedan i Publicistklubben. Det var inte en tilltalande tanke, men uttrycksättet var inte oävet; det gav en god föreställning om vad regeringen önskar och vad den nästan alltid får — en ganska lång framställning från regeringssidan, som i trött ton och i intetsägande formuleringar upprepar kända fakta, följt av några inlägg som inspireras av önskan att säga något utan att ge intryck av allvarligt engagemang och vilja att bråka. I stort sett blev utrikesministern även i går bönhörd. Det enda märkvärdiga i hans tal var påståendet att "den framtida historieforskningen" kommer att se 1953 som "ett märkesår", därför att man kan "skönja tendenser till avspänning". Att tala om hur framtidens forskning kommer att se på nutiden är ett känt, något gymnasialt grepp — man uttalar i själva verket sin egen mening, men söker vältra över ansvaret för den på historikerna om hundra år. I själva verket vet hr Undén ingenting om hur 1953 en gång skall betraktas. Detta år blir kanske i ett senare perspektiv ett illusionernas år, med den svenska statsledningen som en av illusionismens minst motsträviga fångar. Detta påpekades av hr Hjalmarson; även av ministrarnas anföranden framgick dess bättre att man åtminstone inte trodde sig kunna förutsäga utvecklingen.

Inför kamrar och pressläktare, som genom sin tomhet vittnade om majoritetens välsinnade slöhet, gjorde emellertid oppositionsledarna några försök att åtminstone beröra det väsentliga. Högerledaren betonade att i motsättningen mellan demokratier och tyrannier Sverige inte kan stå likgiltigt. Detta är det centrala i hela vår utrikespolitiska situation. Vore det för oss ointressant om den ryska terrorn eller Västerås tolerans segrar, då är vår isolationism självfallet riktig, då är varje debatt kring dessa ämnen en löjlig tidsspillan. Hr Erlander sökte komma från den saken genom att — med den släpande ton

direkt säga emot på den punkten, inte såsom tidigare inför tidningsmännen rekommendera det ryska kravet på ett tvångsneutraliserat Tyskland. Det är glädjande att hans mest miserabla tankar åtminstone framförs blott i mindre officiella sammanhang.

Men själva huvudproblemet blev knappast berört i debatten. Hr Ohlin och Hjalmarson ansåg Västerås upprustning, Atlantpakten och Tysklands militära anknäring till Västerås vara garantier, i den mån garantier finns, för demokratiernas förmåga att försvara sig och därmed för freden. Varför gäller inte detsamma för oss? Varför är det just vid Sveriges gräns som sådana uppenbart bärande reflexioner gör halt? Ja, det talade man inte om; det sades visserligen något om "geografiska skäl", men intet om vad dessa skäl innebär, och dock är vi i ett läge där behovet av förberedd och omedelbar hjälp vid angrepp på grund av de nya vapnen är mera trängande än någonsin förr; hr Hjalmarson var inne på frågan utan att dra konsekvenserna. Att man inte vågar öppet och ingående diskutera detta visar att skyggglapparna, de taktiska synpunkterna, drömmen om tre eller fyra vunna platser vid nästa val fortfarande bestämmer den svenska riksdagens hållning i dagens stora fråga. Tänk inte för mycket, oro inte väljarna, var tyst, det är den vishet som partiorganisationerna mal fram.

som antyder att han vill verka intelligent mästrande — beteckna uttalandet som värdefullt, men icke hörande till ämnet. Tänk er att ord som dessa skulle ha sagts av partiledarna för trettio eller tjugو år sedan, under debatten om Nationernas förbund eller om Ålandsplanen — ja, till och med under utrikesdebatterna medan världskriget pågick. Men nu är den "värderingsfria" politiken på modet; man skall se alla som lika dåliga, visa en Bismarcks överlägsenhet inför hemska de balter, undertryckta nationer, till lydnad piskade folk — det är den Undénska statskonsten sedan han förlorade sin rätt att tala om moral genom gemenskaperna av år 1945.

Hela tankegången stämplades bra av hr Ohlin: "Minst av allt är det uttryck för någon statsmannaklockhet att falla för frestelsen att utmåla alla stormakter som ungefär lika grå." Samma talare underströk att Tysklands enande under frihet för landet att självt bestämma sin utrikespolitik måste vara ett demokratiskt och svenskt intresse. Hr Undén vågade inte